

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego
w Kielcach (Polska)
Університет «Petre Andrei» м. Яси (Румунія)
Академічне товариство ім. М. Балудянського
м. Кошице (Словацька Республіка)
Асоціація перспективних досліджень та вищої освіти «Схід-Захід»
Спільний Проект ЄС/ПРООН
«Місцевий розвиток орієнтований на громаду»

*СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ*

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
III Міжнародної науково-практичної конференції**

20-22 травня 2015 року

Частина I

Вінниця 2015

УДК 338:339.98(477)
ББК 65.9(4Укр)

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: Збірник наукових праць III Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – Ч. 1. - 722с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання сталого розвитку суспільства: можливості розвитку місцевих громад; управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми, тенденції, перспективи розвитку готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні. Висвітлюються питання євроінтеграції України: історичні, соціально-політичні та правові орієнтири; інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

338:339.98(477) УДК
65.9(4Укр) ББК

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, к.пед.н., доц.
Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, к.філол.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Бондаренко В.М., д.е.н., проф., **Власенко І.Г.**, д.мед.н., проф., **Денисюк О.М.**, д.е.н., проф., **Іваницька Н.Б.**, д.філол.н., проф., **Левицька І.В.**, д.е.н., проф., **Ліщинська Л.Б.**, д.т.н., проф., **Стопчак М.В.**, д.і.н., проф., **Чорна Л.О.**, д.е.н., проф., **Бондарчук Л.В.**, к.е.н., доц., **Гладій І.О.**, к.е.н., доц., **Каправий В.В.**, к.с.-г.н., доц., **Корж Н.В.**, к.е.н., доц., **Лозовський О.М.**, к.е.н., доц., **Недбалюк О.П.**, к.е.н., доц., **Панькевич В.М.**, к.ю.н., доц., **Поліщук О.А.**, к.е.н., доц., **Сегеда С.А.**, к.е.н., доц., **Сігаш Т.Д.**, к.е.н., ст. викладач, **Тернова А.С.**, к.т.н., доц., **Чугу С.Д.**, к.філол.н., доц., **Яремко С.А.**, к.т.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-727-6

І.В. Копчикова, аспірант Київського національного торговельно-економічного університету ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ВТРАТ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	463
Н.В. Коцераба, к.е.н. В.В. Клованич, здобувач ОКР «спеціаліст» Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	470
Н.В. Коцераба, к.е.н. Л.М. Красносільська, здобувач ОКР «спеціаліст» Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ ТА БЕЗЗБИТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ІСТОРИЧНИЙ ГЕНЕЗИС.....	482
І.Г. Крупельницька, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОБЛЕМА ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРИДБАННЯМ ТА ЗБЕРІГАННЯМ ЗАПАСІВ.....	495
І.Ф. Лобачева, к.пед.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	503
Л.А. Майстер, асистент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПОНЯТТЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА: ШЛЯХИ ЇХ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИБУТТЯ.....	512
О.П. Мельничук, к.е.н. Вінницький торговельно-економічного інститут КНТЕУ НОВАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ У 2015 Р.....	523
О.М. Откаленко, асистент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНИХ НАДХОДЖЕНЬ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ВНЗ.....	529
Н.В. Поліщук, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОЦІНКА ТА КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	535
О.Т. Поліщук, к.е.н. К.В. Гончарук, здобувач освітнього ступеня «бакалавр» Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	541

2. Корягіна С. В. Економічна оцінка та планування життєвого циклу розвитку підприємства : автореф. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.01 / С.В. Корягіна. – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2004. – 21 с.
3. Базилевич Л.А. Автоматизация организационного проектирования / Л.А. Базилевич. – Л.: Машиностроение, 1989. – 179 с.
4. Большаков А. Менеджмент / А. Большаков. – СПб.: Питер, 2000. – 160с.
5. Смирнов Э.А. Основы теории организации / Э.А. Смирнов. – М.: Аудит; ЮНИТИ, 1998. – 375 с.
6. Шершньова З.Є. Стратегічне управління / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська. – К.: КНЕУ, 1999. – 383 с.
7. Адизес И. Управление жизненным циклом корпорации / И. Адизес. – СПб.: Питер, 2007. – 384 с.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. -[Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

УДК 657.471(045)

І.В. Копчикова, аспірант

Київського національного торговельно-економічного університету

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ВТРАТ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ

В статті розглянуто сутність товарних втрат торговельних мереж, їх класифікацію та порядок списання. Досліджено можливість та доцільність впровадження порядку формування резерву на природні втрати, розкрито питання методики та запропоновано шляхи вдосконалення їх облікового відображення.

Ключові слова: *товарні втрати, нормовані, актовані, резерв, торговельна мережа.*

Постановка проблеми. Останнім часом середовище, в якому доводиться функціонувати сучасним підприємницьким структурам, динамічно

трансформується, що висуває нові вимоги до них та викликає появу нових організаційних форм, якими в торговельній діяльності стали торговельні мережі.

Масштабний перехід до торгівлі шляхом самообслуговування є потужним каталізатором зростання проблеми товарних втрат. Звичайно, самообслуговування збільшує товарообіг втричі і на чверть підвищує прибутковість, проте і втрати збільшуються у декілька разів [5, с.21]

Стрімкий розвиток роздрібного бізнесу в Україні, поява нових форм торгівлі змусили всіх професіоналів цієї сфері зіткнутися з одним із самих гострих питань – товарними втратами. Технологія торгівлі в супермаркеті робить цю проблему однією з ключових у визначенні рівня доходу і визначенні фінансової стратегії роздрібного підприємства.

Метою статті є дослідження поняття товарних втрат, зокрема нормованих і актованих, розробка пропозицій щодо запровадження в обліково-управлінську діяльність торговельної мережі порядку формування резерву на природні втрати товарних запасів, і, як наслідок, вдосконалення їх відображення в первинно-звітній площині.

Практика і наукові дослідження показують, що організація сучасної торговельної діяльності підприємств потребує відпрацювання і створення системи економічної безпеки, яка б враховувала ті негативи, що може спричинити кожна з сторін економічних відносин. У вітчизняній науковій літературі питання, пов'язані з дослідженням сутності товарних втрат торговельних підприємств, знайшли відображення в чисельних працях Баканова М.І., Богера І.П., Кузьміна Дм.Л., Ладченка Г.М., Осовської Г.В. та інших. Вивченню умов та чинників, під впливом яких виникають втрати, приділяли увагу Бардаш С.В., Дацюк І.С., Снак М. Оскар.

Виклад основного матеріалу. Разом з тим недостатньо всеохоплююче досліджене питання, котре стосується товарних втрат, в тому числі в торговельних мережах, які поєднують торговельну і виробничу діяльність (мають цехи власного виробництва), належного їх оцінювання та відображення

в обліковій системі. А тому поставлена проблематика потребує її суттєвого аналізу, узагальнення та, як наслідок, вдосконалення.

Ведення господарської діяльності будь-якого підприємства пов'язане з певними ризиками. З об'єктивних причин або через специфіку діяльності практично на кожному підприємстві трапляються нестачі, втрати, псування активів, розкрадання, що зумовлено рядом причин: неуважністю матеріально відповідальних осіб, крадіжками, фізико-хімічними властивостями товарів, розтратами, зловживаннями тощо. Такі втрати відбуваються під час заготівлі, зберігання, технологічної обробки та реалізації товарних запасів, котрі мають здатність переносити як якісні так і кількісні зміни.

В економічній літературі сукупні товарні втрати прийнято поділяти на нормовані та актовані:

а) нормовані втрати — це втрати, які виникають під впливом різнобічних факторів, зокрема: фізико-хімічні властивості товарних запасів, психологія осіб причетних до товарних запасів. Зазначені втрати списуються за нормами, які встановлені по кожному виду товарних запасів у відсотках до товарообороту;

б) актовані втрати (реальні) — це втрати, які виникають, як правило, в наслідок безгосподарності, зокрема: псування товарних запасів, їх нестачі понад норми (списуються згідно акту списання або акту інвентаризації).

Такий поділ товарних втрат необхідний для визначення того, за рахунок яких джерел вони погашатимуться, а також яку методику облікового відображення застосовувати для обліку товарних втрат. При цьому нормовані товарні втрати списуються до складу витрат операційної діяльності, а актовані — за рахунок матеріально-відповідальних осіб (за умови доведення їх вини у понаднормованій втраті товарних запасів). Якщо ж відсутня вина матеріально-відповідальних осіб у понаднормовій втраті товарних запасів, то виявлена втрата відобразатиметься у складі витрат операційної діяльності.

На рисунку 1 представлений поділ товарних втрат торговельних мереж на нормовані і актовані за порядком списання і віднесення їх на економічні показники, а не за видом втрачених характеристик.

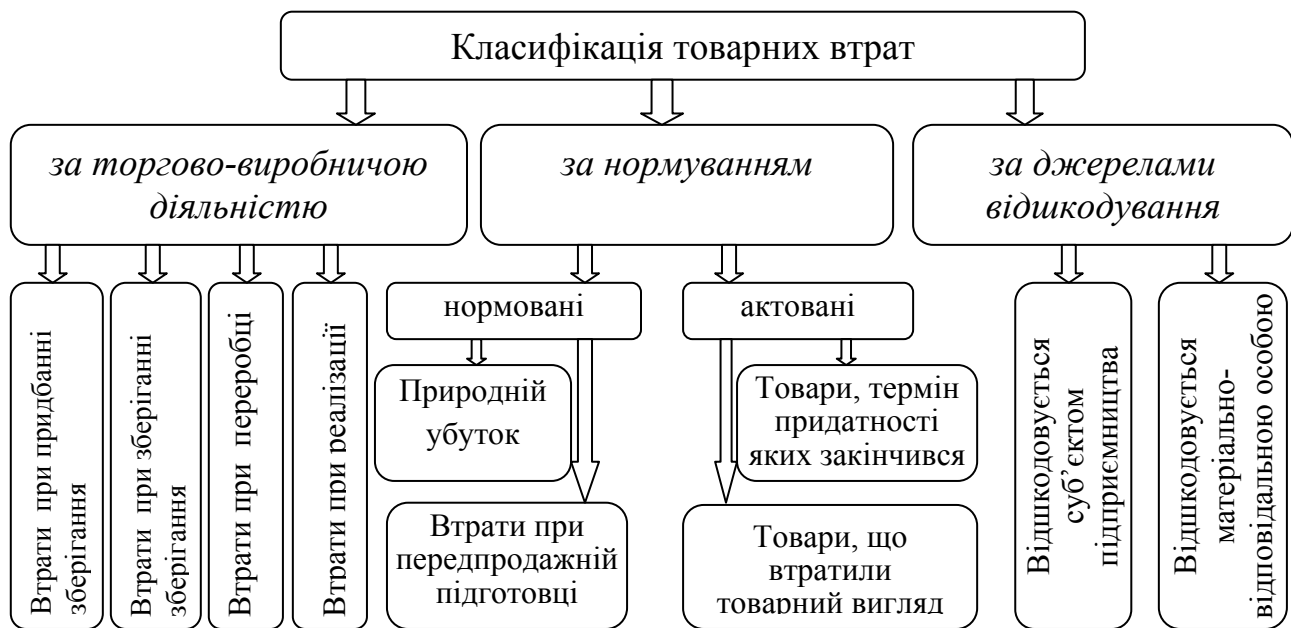

Рис. 1. Класифікація товарних втрат торговельних мереж

Однією із суттєвих складових товарних втрат торговельних мереж є природні втрати та втрати у відділах самообслуговування. Норми природних втрат торговельних мереж визначаються у відповідності до вимог Наказу Міністерства торгівлі СРСР від 02.04.87 № 88 «Про затвердження норм природного убутку продовольчих товарів у торгівлі та інструкцій з їх застосування» [2], які діють і до теперішнього часу. Відповідно до згаданого нормативного акту природні втрати розраховуються у відсотках до їх роздрібного обороту. Затверджені норми природних втрат є граничними і застосовуються тільки у випадку, якщо при прийманні товарів або інвентаризації виявлено їх нестачу.

Розміри списання втрат непродовольчих та продовольчих товарів у магазинах, які використовують таку форму торгівлі як самообслуговування затверджено Наказом Міністерства торгівлі СРСР від 23.03.84 № 75 «Про затвердження диференційованих розмірів списання втрат продовольчих і непродовольчих товарів у магазинах (відділах, секціях) самообслуговування»[3]. Їх застосовують тільки після обліку нестач від природного убутку. Крім того, чинне законодавство не забороняє підприємству самостійно встановлювати норми природного убутку в межах (не більше), затверджених нормативно-правовими актами.

До природних втрат не слід відносити ті втрати, які понесли торговельні мережі у зв'язку з порушенням виробничого процесу, браку, вимог стандартів, технічних умов тощо.

Загальновідомо, що втрати товарних запасів, які виникли у зв'язку з їх придбанням, зберіганням, переробкою чи реалізацією у межах норм природних втрат необхідно включати до складу відповідних витрат того періоду, в якому вони фактично відбулися. Як правило, подібні втрати товарних запасів визначають за допомогою фактичного контролю — під час інвентаризації. Разом з тим, подібні втрати товарних запасів не формуються одноразово, а накопичуються послідовно під час здійснення господарської діяльності у міжінвентаризаційний період. Це пояснюється тим, що торговельні мережі інвентаризацію товарних запасів, не завжди проводять кожного звітного періоду. Тому, з позиції методології бухгалтерського обліку недоречним є застосування способу «прямого списання» втрат товарних запасів, оскільки він неспроможний врівноважити втрати від списання запасів, порушуючи при цьому принцип обачності (зменшуючи витрати періодів у яких не відбувались контрольні заходи, і відповідно штучно збільшуючи витрати в періодах проведення інвентаризацій). Саме тому, пропонується в обліковій політиці торговельних мереж запровадити порядок формування резерву на природні втрати товарних запасів [4, с. 152].

Основне призначення подібного резерву полягатиме у більш рівномірному розподілі витрат від природних втрат товарних запасів, що утворюватимуться в міжінвентаризаційний період. При цьому на витрати звітного періоду списуватиметься прогнозована сума таких втрат шляхом нарахування резерву на природні втрати товарних запасів. Сформована величина резерву на природні втрати товарних запасів повинна відноситись, як зазначалось вище, до складу витрат діяльності. З цією метою пропонується до субрахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності» відкрити додатковий аналітичний субрахунок 9491 «Витрати на формування резерву природних втрат товарних запасів».

Для формування резерву на природні втрати товарних запасів пропонується до застосування наступна формула:

$$P_{пв} = Д \times K_{тв} / 100 \%$$

де, $P_{пв}$ — резерв на природні втрати товарних запасів; $Д$ — дохід від реалізації за звітний період; $K_{тв}$ — коефіцієнт товарних втрат.

З метою достовірності визначення величини резерву рекомендується його формувати шляхом обчислення середнього відсотку товарних втрат у відношенні до доходу від реалізації товарів минулого звітного періоду та застосувати до поточного.

Оскільки у вітчизняній обліковій практиці на законодавчому рівні відсутнє питання щодо формування резервів від товарних втрат, то авторами пропонується два шляхи облікового відображення резервування:

а) або у межах активних, балансових рахунків 20 «Виробничі запаси», 26 «Готова продукція», 28 «Товари» відкрити контраktivні субрахунки «Резерв природних втрат товарних запасів», котрі своїм призначенням зменшуватимуть балансову вартість основного інвентарного рахунку;

б) або для цілей внутрішньогосподарського обліку відкрити рахунок 29 «Резерв природних втрат товарних запасів».

Разом з тим, застосування методів резервування товарних втрат не позбавлене додаткових труднощів для облікового персоналу, які проявлятимуться у тому, що з метою врегулювання величини втрат по закінченню кожного звітного періоду необхідно здійснювати коригування резерву, а саме:

- якщо сума сформованого резерву виявиться меншою за фактичні втрати товарних запасів, то необхідно на суму різниці донарахувати резерв, при цьому складатиметься наступне бухгалтерське проведення:

Дт 9491 «Витрати на формування резерву природних втрат товарних запасів»

Кт 29 «Резерв природних втрат запасів»;

- якщо ж сума сформованого резерву виявиться більшою за фактичні втрати товарних запасів, то у цьому випадку зайву суму сформованого резерву

необхідно списати та визнати дохід звітнього періоду, при цьому склавши наступний запис:

Дт 29 «Резерв природних втрат запасів»

Кт 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

Висновки. Виходячи із проведеного дослідження авторами пропонується наступне:

1. Забезпечити ефективну систему управління товарними втратами, забезпечуючи їх оптимальний розмір.

2. Посилити відповідальність осіб, причетних до роботи із товарними запасами.

3. З метою збалансування величини операційних витрат торговельних мереж, які виникають внаслідок списання природних втрат запровадити резервування на природні втрати товарних запасів.

4. З метою гармонійного відображення резерву на природні втрати запровадити рахунок чи субрахунки для його обліку.

Список використаних джерел:

1. Лозинський В.Т. Товарні втрати як чинник розвитку застосування методів активізації продажу / В.Т. Лозинський // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 1(18). – С. 321–323.

2. Про затвердження норм природного убутку продовольчих товарів в торгівлі та інструкції по їх застосуванню : Наказ Міністерства торгівлі СРСР від 02.04.87 р. № 88 (Додаток 2. Інструкція із застосування норм природного убутку продовольчих товарів у роздрібній мережі державної і кооперативної торгівлі). - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0088400-87>

3. Про затвердження диференційованих розмірів списання втрат продовольчих і непродовольчих товарів у магазинах (відділах, секціях) самообслуговування : Наказ Міністерства торгівлі СРСР від 23.03.1984 р. № 75 // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0075400-84>

4. Ткаченко Н.М. Товарні втрати в закладах ресторанного бізнесу: обліково-правовий аспект / Н.М. Ткаченко, А.Л. Цюцук // Наукові праці НУХТ. – 2011. - № 40. – С. 150-155.